

X. VŠEOBECNE ZROZUMITELNÉ ZÁVEREČNÉ ZHRNUTIE

Navrhovateľom navrhovanej činnosti „Pilotná zóna pre rozvoj veternej energie – Východ“ je Jadrová energetická spoločnosť Slovenska, a. s., Tomášikova 22, 821 02 Bratislava, IČO 45 337 241. Predmetom posudzovania je výstavba a prevádzka veterných elektrární určených na výrobu elektrickej energie z obnoviteľného zdroja – veternej energie. Navrhovaná činnosť bola pripravená v nadväznosti na potrebu rozvoja obnoviteľných zdrojov energie, podpory prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo, zvyšovania energetickej bezpečnosti Slovenskej republiky a plnenia strategických klimatických a energetických cieľov na národnej aj európskej úrovni. Zároveň vznikla v rámci implementácie Komponentu 19 Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (REPowerEU), v zmysle ktorého bola vytvorená pilotná zóna pre rozvoj veternej energie. Na zabezpečenie implementácie tejto reformy uložila Vláda Slovenskej republiky príslušnú úlohu ministromi hospodárstva Slovenskej republiky prostredníctvom spoločnosti Jadrová energetická spoločnosť Slovenska, a. s., ktorá zabezpečuje koordináciu prípravy akceleračných zón. Navrhovaná činnosť tak predstavuje súčasť systémového prístupu k podpore využívania veternej energie v podmienkach Slovenskej republiky.

Navrhovaná činnosť je umiestnená v Košickom samosprávnom kraji, v okrese Michalovce, vo voľnej krajine mimo zastavaného územia obcí. Správa o hodnotení posudzuje nulový variant, Variant 1 a Variant 2. Nulový variant predstavuje stav, v ktorom by sa navrhovaná činnosť nerealizovala. Variant 1 uvažuje s výstavbou maximálne 45 veterných elektrární s celkovým inštalovaným výkonom približne 315 MW, Variant 2 s výstavbou maximálne 43 veterných elektrární s celkovým inštalovaným výkonom približne 301 MW. Oba realizačné varianty sú z technologického hľadiska riešené rovnako a odlišujú sa predovšetkým počtom veterných elektrární a ich priestorovým usporiadaním v území. Predpokladaná doba prevádzky je približne 30 rokov.

Súčasťou navrhovanej činnosti sú samotné veterné elektrárne, ich železobetónové základy, manipulačné a montážne plochy, obslužné komunikácie, elektrické stanice, podzemné káblové vedenia, riadiace a monitorovacie systémy a ďalšie súvisiace technické objekty. Po ukončení prevádzky sa predpokladá odstránenie technologických zariadení a riešenie odpadov a dekonštrukcie v súlade s požiadavkami odpadového hospodárstva a ďalšími právnymi predpismi.

V procese hodnotenia boli posúdené vplyvy navrhovanej činnosti na obyvateľstvo a verejné zdravie, horninové prostredie, pôdu, vodné pomery, ovzdušie, klimatické pomery, faunu, flóru a ich biotopy, biodiverzitu, chránené územia, prvky územného systému ekologickej stability, krajinu a krajinný obraz, ako aj na kultúrne a historické hodnoty územia. Súčasťou dokumentácie boli odborné štúdie a prílohy, najmä hodnotenie vplyvov na verejné zdravie, hluková štúdia, posúdenie vibrácií, posúdenie elektromagnetického žiarenia, primerané hodnotenie vplyvov na územia Natura 2000, ornitologický a chiropterologický prieskum, hodnotenie vizuálnych vplyvov na krajinu, klimatické posúdenie a ďalšie odborné podklady. Uvedené okruhy boli zároveň predmetom osobitných požiadaviek vyplývajúcich z rozsahu hodnotenia určeného Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky.

Z hľadiska obyvateľstva a verejného zdravia boli hodnotené najmä možné účinky hluku, infrazvuku, vibrácií, efektu blikajúceho tieňa, odleskov a svetelného leteckého

prekážkového značenia. Posúdenie bolo spracované na základe samostatného hodnotenia vplyvov na verejné zdravie (HIA) a súvisiacich odborných štúdií, najmä hlukovej štúdie, posúdenia vibrácií a posúdenia elektromagnetického žiarenia. Pri dodržaní navrhnutých technických, organizačných a prevádzkových opatrení sa nepredpokladá významný nepriaznivý vplyv na zdravie obyvateľstva. Dôležitým predpokladom je rešpektovanie odstupových vzdialeností od obytnej zástavby, vhodné technické riešenie zariadení a následná kontrola reálnych účinkov počas prevádzky.

Z hľadiska horninového prostredia, pôdy a vôd budú vplyvy navrhovanej činnosti sústredené najmä do obdobia výstavby. Pôjde predovšetkým o lokálne zemné práce, zakladanie stavieb, budovanie manipulačných plôch, prístupových komunikácií a káblových trás, ako aj o trvalý a dočasný záber pôdy. Tieto vplyvy majú prevažne lokálny charakter. Pri dodržaní navrhnutých opatrení, najmä na ochranu pôdy a podzemných vôd pred znečistením, pri správnom nakladaní s ropnými látkami, odpadmi a stavebnými materiálmi, sa nepredpokladajú významné dlhodobé nepriaznivé vplyvy na tieto zložky životného prostredia. Osobitne boli posudzované aj inžinierskogeologické a hydrogeologické pomery, seizmicita územia a vzťah navrhovanej činnosti k melioračným kanálom a vodnému režimu územia.

Z hľadiska ovzdušia a klímy bude mať navrhovaná činnosť počas výstavby dočasný lokálny vplyv, najmä v podobe prašnosti a emisií zo stavebnej dopravy a mechanizmov. Počas prevádzky však veterné elektrárne neprodujú emisie skleníkových plynov ani bežné znečisťujúce látky do ovzdušia. Z dlhodobého hľadiska preto navrhovaná činnosť predstavuje pozitívny príspevok k znižovaniu emisií a k podpore nízkouhlíkovej energetiky. V rámci hodnotenia boli zároveň zdokumentované veterné podmienky v lokalite, predpokladaná produkcia elektrickej energie a ekologický prínos navrhovanej činnosti, ako aj spracované klimatické posúdenie zamerané na odolnosť navrhovanej činnosti voči prejavom zmeny klímy a extrémnym meteorologickým javom.

Osobitná pozornosť bola venovaná vplyvom na faunu, flóru, biotopy, biodiverzitu a chránené územia. Posudzované boli najmä možné vplyvy na vtáctvo, netopiere, migračné trasy, potravné biotopy, bariérový efekt, ako aj vzťah navrhovanej činnosti k územia Natura 2000 a k prvkom územného systému ekologickej stability. Na tieto účely boli vypracované samostatné odborné podklady vrátane primeraného hodnotenia a ročného ornitologického a chiropterologického prieskumu ako aj migračná štúdia zameraná na hodnotenie vplyvov na pohyb živočíchov a migračnú priechodnosť územia. Výsledky hodnotenia potvrdili potrebu rešpektovať environmentálne limity územia a uplatniť opatrenia na minimalizáciu kolíznych, bariérových a rušivých vplyvov. Práve zohľadnenie týchto limitov bolo jedným z hlavných dôvodov úpravy pôvodného riešenia do podoby Variantu 2.

Z hľadiska krajiny a krajinného obrazu predstavuje navrhovaná činnosť nový technogénny prvok v území, ktorý ovplyvní najmä vizuálne pôsobenie krajiny, pohľadové vzťahy a celkový charakter krajinného priestoru. Na posúdenie týchto vplyvov bolo vypracované samostatné hodnotenie vizuálnych vplyvov vrátane vizualizácií, digitálnej 3D vizualizácie a analýzy viditeľnosti z reprezentatívnych pohľadových miest. Významnosť tohto vplyvu je podmienená najmä priestorovým usporiadaním veterných elektrární, morfológiou terénu, vzdialenosťou od exponovaných pohľadových miest a citlivosťou jednotlivých častí územia. Z

porovnania posudzovaných variantov vyplynulo, že z hľadiska vplyvu na krajinný obraz je priaznivejší Variant 2.

Významnou súčasťou hodnotenia bolo aj posúdenie únosnosti a zraniteľnosti územia. Záujmové územie je charakterizované prevažne ako poľnohospodársky využívaná krajina s nižším zastúpením lesných porastov, s vodnými tokmi, melioračnými kanálmi, líniovou zeleňou a väzbami na sídelné a dopravné štruktúry. Podľa environmentálnej regionalizácie je územie zaradené prevažne do 2. a 3. stupňa kvality životného prostredia, teda ako prostredie vyhovujúce až mierne narušené. Z hľadiska zraniteľnosti bolo konštatované, že reliéf územia je málo zraniteľný, zraniteľnosť horninového prostredia je nízka až lokálne stredná najmä v miestach väčších zemných zásahov a zraniteľnosť povrchových a podzemných vôd je nízka až stredná, pričom zvýšenú pozornosť si vyžadujú lokality v blízkosti vodných prvkov a melioračných zariadení. Z uvedeného vyplýva, že územie nie je z hľadiska navrhovanej činnosti úplne bezlimitné, avšak pri rešpektovaní identifikovaných citlivých prvkov, pri vhodnom priestorovom usporiadaní stavieb a pri dôslednom uplatnení ochranných a technických opatrení možno jeho únosnosť považovať za primeranú pre realizáciu navrhovanej činnosti. Najcitlivejšími zložkami územia zostávajú najmä prírodné a krajínarske hodnoty, vodné prvky, ekologické väzby krajiny a faktory pohody a kvality života človeka.

V rámci hodnotenia boli posudzované aj kumulatívne a synergické vplyvy, a to najmä vo vzťahu k ďalším plánovaným veterným parkom v regióne. Posúdené boli tiež prevádzkové riziká, vrátane rizika námrazy, odpadávania ľadu, porúch, havárií a potrieb údržby technologických celkov. Navrhovaná činnosť predpokladá riadenie prevádzky prostredníctvom monitorovacích a bezpečnostných systémov, preventívne technické opatrenia a organizačné postupy, ktorých cieľom je minimalizovať možné riziká pre zdravie obyvateľov aj pre okolité prostredie.

V správe o hodnotení boli navrhnuté opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov počas výstavby aj prevádzky. Ide najmä o opatrenia na ochranu obyvateľstva pred hlukom a ďalšími rušivými vplyvmi, opatrenia na ochranu pôdy a vôd, opatrenia na ochranu vtáctva, netopierov a ďalších zložiek prírody, opatrenia na zníženie vizuálnych a prevádzkových vplyvov, ako aj opatrenia pre prípad vzniku mimoriadnych udalostí. Súčasťou návrhu je aj monitoring výstavby a prevádzky, ktorého cieľom je overovať skutočné vplyvy navrhovanej činnosti a v prípade potreby prijímať dodatočné opatrenia.

Na základe komplexného porovnania nulového variantu, Variantu 1 a Variantu 2 bolo ako najvhodnejšie riešenie vyhodnotenú riešenie Variantu 2. Tento variant predstavuje modifikované riešenie s nižším počtom veterných elektrární a s upraveným priestorovým usporiadaním, ktoré vo väčšej miere rešpektuje environmentálne limity územia, najmä vo vzťahu k výskytu chránených druhov vtákov a netopierov, migračným trasám, ekologicky citlivým priestorom, obytnej zástavbe a ďalším rozhodujúcim podmienkam umiestnenia. Variant 2 tak pri zachovaní účelu navrhovanej činnosti predstavuje environmentálne priaznivejšie riešenie ako Variant 1. Nulový variant síce nevyvoláva nové vplyvy spojené s realizáciou zámeru, ale zároveň neumožňuje naplnenie jeho energetického, klimatického a strategického prínosu.

Na záver možno konštatovať, že navrhovaná činnosť je z pohľadu Správy o hodnotení realizovateľná za predpokladu dôsledného rešpektovania identifikovaných environmentálnych limitov, uplatnenia navrhnutých opatrení a zabezpečenia následného monitoringu, pričom ako odporúčaný variant pre ďalší postup sa navrhuje Variant 2. Tento variant v najväčšej miere spája naplnenie účelu projektu s priaznivejším výsledkom z hľadiska ochrany životného prostredia, únosnosti územia a ochrany zdravia obyvateľstva.

Navrhovateľ sa vyjadril ku všetkým pripomienkam doručeným k Informácii o navrhovanej činnosti a k stanoviskám doručeným k rozsahu hodnotenia navrhovanej činnosti (od orgánov štátnej správy a samosprávy, ako aj k ostatným stanoviskám doručených v rámci konania). Pre lepšiu prehľadnosť je vyhodnotenie všetkých požiadaviek a odporúčaní zo stanovísk vypracované v samostatnej prílohe Správy o hodnotení.